

det er ganske sikkert, at det, at have tilegnet sig Modersmaalet saaledes, at man kan læse og skrive det, er noget høist forskjelligt for de forskjellige, og det samme gjælder naturligvis om Regning, for ikke at tale om Sang og Gymnastik. Der er altsaa aabnet en betydelig Bølge med Hensyn til Kundskaberne; men netop det, at der er saa meget i disse Fag, som man ikke har kunnet naa, gjør det efter min Mening fuldstændig uantageligt at føie nye Fag til denne Undervisning. Derimod veed jeg vel, at der kunde opstaa Spørgsmaal om at formindske Fagene's Antal — som ogsaa berørte af den ærede Forespørger — nemlig ved Udelukkelse af Religionsundervisningen. Naar man har reist dette Spørgsmaal, veed jeg ikke, at man nogenstunde er gaaet ud fra den Mening, at Undervisning i Religion ikke skulde gives Børnene — hvad jo ogsaa vilde være høist besynderligt —; men man har ment, at denne Undervisning kunde udelukkes fra de egentlige Skolefag, og man har navnlig tænkt paa, at det ikke skulde være Skolelæreren, men Præsten, som skulde give Undervisning i Religion. Jeg er bange for, at man ved at gaa ind paa det vilde komme ind paa Noget, der vilde frembyde uoverkommelige Banfæltigheder. Det kommer an paa, hvorledes man tænker sig det. Tænker man sig det saaledes, at Præsterne skulde gaa omkring i Skolerne og give den omspurte Undervisning, saa vilde den Tid, der skulde vindes for de øvrige Fag, jo noget forvinde. Men jeg tror heller ikke, at man kan blive staaende ved den Forudsætning, at det skulde kunne gaa paa den Maade, og at Præsterne, som have saa mange andre Forretninger, skulde kunne betragtes som omvandrende Skolelærere. Tænker man derimod paa, at Børnene skulde søge hen til Præsten til Religionsundervisning, saa tror jeg, at man derved let vilde komme til at paalægge Forældrene og Børnene en Byrde, som paa mange Maader kunde afstedkomme Banfæltigheder og volde Fortrædelighed. Jeg tror for Dvrigt heller ikke, at Modsat-

ningen er saa stor, som den synes, og jeg tror, at den vil kunne løses paa en anden Maade. Det maa vistnok fuldstændig erkjendes, at man hidtil har lagt og tildeels endnu lægger en altfor stor Vægt i Skolerne paa det, man kalder Religionsundervisning, og at man navnlig i Maaden, hvorpaa denne Undervisning gives, har været høist uheldig. Jeg tror, at meget af den, om jeg saa maa kalde det, Uvillie, som finder Sted med Hensyn til Religionsundervisningen, skrives sig fra Balles Lærebog eller andre Lærebøger, overhovedet den saakaldte Lærebogsundervisning. Ogsaa dette Spørgsmaal har tidligere foreligget mig til Overveielse, og Resultatet deraf blev, som bekendt, at der ved Bekjendtgjørelsen af 3die Oktober 1856 blev indrømmet Frihed til at kunne benytte i Stedet for de tidligere brugte Lærebøger Luthers Katekismus med en kort Forklaring af Biskop Balslev. Jeg tror, at naar man opfatter Religionsundervisningen i Skolerne væsentlig som en Undervisning i Bibelhistorie, der vistnok ligger naturlig for Børnene, og dertil føier Luthers Katekismus med en kort Forklaring, hvilken første Indledning til Religionsundervisningen da maatte lede til en noget fylldigere Konfirmandforberedelse hos Præsten, saa vil der være naaet, hvad der billigen kan naaes, ligesom der ogsaa vil være opnaaet nogen Indskrænkning i den Tid, der i Skolerne anvendes paa denne Gjenstand, til Fordel for de andre Fag. Men jeg skal tilføie, at her er efter min Mening ikke Spørgsmaal om nogen Reform ad Lovgivningsveien; det er gennem den overordnede Skolebestyrelse, gennem administrative Bestemmelser, at disse Forhold naturligen kunne ordnes, og det er ved den Barme og Iver, der findes hos de Paaagjældende og navnlig hos Lærerne, at en Forandring paa dette Omraade overhovedet skal faae sin Betydning. Thi her hjælper det, som jeg oftere har udtalt ved andre Leiligheder, saare lidt, at der skal læres det og det og det; det kommer ganske an paa, hvorledes der